

การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในหมู่บ้านจัดสรรแห่งหนึ่ง
จังหวัดปทุมธานี

Participation in Solid Waste Management of People in an Allotted Village,
Pathum Thani Province

ฐิติรัตน์ มีเพิ่มพูนศรี¹, ปิยะนุช เงินชูศรี², สุกัญญา หอมหวาน³,
Thitirat Meepermpoolsri¹, Piyanuch Ngernchusri², Sukanya Homwan³,
ตะวัน รักสละ⁴ และ สิทธิชัย มานะสม⁵

Tawan Raksalam⁴ and Sitthichai Manasom⁵

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง^{1,2,3}

Faculty of Business Administration, Ramkhamhaeng University, Thailand^{1,2,3}

นักวิจัยอิสระ^{4,5}

Independent Researcher^{4,5}

E-mail: thitirat.m@ru.ac.th¹, bbpoint-rat@hotmail.com⁴

Received: June 11, 2022

Revised: June 21, 2022

Accepted: June 22, 2022

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนหมู่บ้านจัดสรร จังหวัดปทุมธานี และ 2) เพื่อเปรียบเทียบ เพศ อายุ อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน กับ การมีส่วนร่วมการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของหมู่บ้านจัดสรร จังหวัดปทุมธานี รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านจัดสรร จังหวัดปทุมธานี จำนวน 300 คน โดยใช้วิธีแบบเจาะจง ขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยใช้สูตรยามาเน่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนการจัดการขยะมูลฝอย ของหมู่บ้านจัดสรร จังหวัดปทุมธานี ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า 1) ประชาชนในหมู่บ้านจัดสรรแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ตามลำดับ 2) การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของหมู่บ้านจัดสรรแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอย

ฝอย ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, การจัดการ, ขยะมูลฝอย

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the level of participation in solid waste management of the villagers in the housing estates. Pathum Thani Province and 2) to compare gender, age, occupation, and average monthly income. with participation in solid waste management of the villages in Pathum Thani Province. The research model is quantitative research. The sample group was the people living in the housing estate in Pathum Thani Province, 300 people using a specific method. The sample size in the research was using the Yamane formula. The research tools are Questionnaires on public participation in solid waste management of the village allotment in Pathum Thani Province that has passed the quality inspection tools. The confidence was .96. The statistics used in the data analysis were frequency, percentage, mean, and standard deviation: T-test and one-way analysis of variance. The results showed that 1) People in an allotted village in Pathum Thani Province's participation in solid waste management is high. Participation in practice followed by involvement in decision-making Participation in the evaluation. 2) Comparison of people's participation in solid waste management of a housing estate in Pathum Thani province, classified by gender, age, education level, occupation, and monthly income. And the length of stay in the area found that people of different sexes Contribute to solid waste management Participation in decision making and participation in the practice. The difference was statistically significant at the 0.05 level. And participation in the assessment was no different.

Keywords: Participation, Management, Solid Waste

บทนำ

จากปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในปี 2561 พบว่า คนไทยผลิตขยะออกมา 27.82 ล้านตันต่อปี หรือประมาณ 76,200 ตันต่อวัน เพิ่มขึ้นจากปี 2560 ร้อยละ 1.64 มีการคัดแยกขยะที่ต้นทางนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ จำนวน 9.58 ล้านตันต่อปี หรือคิดเป็นร้อยละ 34 เพิ่มขึ้นจากปี 2560 ร้อยละ 13 ขยะมูลฝอยชุมชนถูกนำไปกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ จำนวน 10.88 ล้านตัน หรือคิดเป็นร้อยละ 39 ส่วนที่เหลือนำไปกำจัดอย่างไม่ถูกต้อง จำนวน 7.39 ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ 27 และพบพลาสติกในขยะชุมชนประมาณ

2 ล้านตัน สามารถนำเข้าสู่ระบบรีไซเคิล ประมาณ 500,000 ตัน (ส่วนใหญ่เป็นขวดพลาสติก) ส่วนที่เหลือจะกลายเป็นขยะ พลาสติก 1.5 ล้านตัน (ประกอบด้วยถุงพลาสติกประมาณ 1.2 ล้านตัน ที่เหลือเป็นพลาสติกอื่น ๆ เช่น แก้ว กล่อง ขวด ฝาจุก) ทั้งนี้การกำจัดอย่างไม่ถูกต้อง 7.15 ล้าน ตัน โดยเฉพาะการกำจัดแบบเทกอง หรือ เผากลางแจ้ง การลักลอบทิ้งในพื้นที่ สาธารณประโยชน์และการลักลอบทิ้งลงสู่แหล่งน้ำทำให้มีขยะมูลฝอยจากบก ปะปนและตกค้างอยู่ในทะเล (สำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์, 2563) จากการประเมินปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นของประเทศไทย พบว่า ในปี พ.ศ. 2563 มีปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นจากแหล่งกำเนิดขยะมูลฝอยชุมชนต่าง ๆ ประมาณ 28.71 ล้านตัน หรือประมาณ 78,665 ตันต่อวัน ซึ่งมีปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนเพิ่มมากขึ้นกว่าปี พ.ศ. 2562 และปี พ.ศ. 2561 ทั้งนี้ เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของประชากร การบริโภคที่เพิ่มมากขึ้น การขยายตัวของชุมชนเมือง การปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตจากสังคมเกษตรกรรมสู่สังคมเมืองในหลายพื้นที่ และความสะดวกสบายในการใช้จ่ายใช้สอยผ่านระบบออนไลน์ โดยพบว่า อัตราการเกิดขยะชุมชนโดยเฉลี่ยเท่ากับ 1.18 กิโลกรัม/คน/วัน ซึ่งเพิ่มขึ้นกว่าปี 2561 และ 2562 ที่ผ่านมา (กรมควบคุมมลพิษ, 2563)

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ขับเคลื่อนนโยบายต่าง ๆ ตามที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบ ในคราวการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม 2561 ดำเนินโครงการ “ทำความดีด้วยใจลดภัยสิ่งแวดล้อม” มาตรการลดและคัดแยกขยะ มูลฝอย ในหน่วยงานภาครัฐ และนโยบายของรัฐบาลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมมือกัน ในการแก้ไขปัญหาขยะพลาสติก ภายใต้ Roadmap การจัดการพลาสติก พ.ศ. 2561 – 2563 ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 17 เมษายน 2562 มาตรการงดให้ถุงพลาสติก หูหิ้ว ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2563 เพื่อลดขยะมูลฝอยที่ต้นทาง สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 6 ร่วมกับสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดปทุมธานีจัดกิจกรรมขับเคลื่อนการจัดการขยะที่ต้นทาง โดยประชาชนมุ่งสู่จังหวัดปลอดขยะ (Zero Waste Province) ประจำปีงบประมาณ 2563 ภายใต้โครงการสร้างวินัยและการมีส่วนร่วมของคนในชาติมุ่งสู่การจัดการขยะและ สิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน เพื่อส่งเสริมการลด คัดแยก และนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ ตามหลักการ 3Rs โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ประชาชน และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง และเพื่อพัฒนาศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ให้สามารถ ยกระดับเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นแบบด้านการจัดการขยะมูลฝอย โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน รวมทั้งพัฒนารูปแบบ ขยายผล และแนวทางการดำเนินงานให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่พร้อมพัฒนาไปสู่เมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนต่อไป (สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดปทุมธานี, 2563)

การแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นควรเริ่มแก้ไขที่ต้นเหตุเหล่านี้จึงมีความสำคัญในการจัดการมีส่วนร่วมของขยะมูลฝอย คือ ผู้ที่อาศัยในหมู่บ้าน หากผู้อาศัยมีความรู้ ความเข้าใจ มีความเข้าใจถึงผลเสียที่เกิดขึ้นตามมาจากการจัดการขยะไม่ถูกวิธี และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะ เพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่ดีและการจัดการขยะมูลฝอยก่อนที่จะนำไปทำลายของ ผู้อาศัยเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น ปริมาณขยะในหมู่บ้านก็จะลดลงซึ่งเป็นเพราะผลของการมีส่วนร่วมของผู้อาศัยวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพประกอบด้วย ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Cohen and Uphoff, 1981)

ดังนั้น ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมการจัดการขยะมูลฝอย ให้มีศักยภาพในกระบวนการกำจัดขยะนั้นอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการจะไม่สามารถประสบความสำเร็จได้หากไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้อง

ทุกฝ่ายและประชาชนซึ่งเป็นผู้เกี่ยวข้องกับปัญหานี้โดยตรงการให้ความสำคัญกับประเด็นการมีส่วนร่วมของผู้อาศัยจะทำให้ปัญหาขยะน้อยลงและการจัดการขยะก็จะประสบผลสำเร็จต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนหมู่บ้านจัดสรร จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนหมู่บ้านจัดสรร จังหวัดปทุมธานี โดยจำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และ ระยะเวลาอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดการมีส่วนร่วม

Cohen and Uphoff (1980) ได้ให้ความหมาย การมีส่วนร่วมของชุมชนว่า สมาชิกของชุมชนต้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องใน 4 มิติ ได้แก่ การมีส่วนร่วมการตัดสินใจว่าควรทำอะไรและทำอย่างไร การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2547) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วม คือ การที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่ไม่เคยเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ หรือเข้าร่วมการตัดสินใจหรือเคยเข้าร่วมด้วยเล็กน้อยได้เข้าร่วมด้วยมากขึ้นเป็นไปอย่างมีอิสรภาพ เสมอภาค มิใช่มีส่วนร่วมอย่าง ผิวน้ำแต่เข้าร่วมด้วยอย่างแท้จริงยิ่งขึ้น และการเข้าร่วมนั้นต้องเริ่มตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้ายของโครงการ

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย

สวัสดี้ โนนสูง (2553) มูลฝอย หมายถึง สิ่งของเหลือทิ้งจาก กระบวนการผลิตและอุปโภค ซึ่งเสื่อมสภาพจนใช้การไม่ได้หรือไม่ต้องการใช้แล้วบางชนิดเป็นของแข็งหรือกากของเสีย (Solid waste) มีผลเสียต่อสุขภาพทางกายและจิตใจ เนื่องจากความสกปรก เป็นแหล่งเพาะเชื้อโรค ทำให้เกิดมลพิษและทัศนียภาพ

สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (2550) ได้มีแนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ดังนี้

1) การลดปริมาณการเกิดขยะมูลฝอย

1.1) การลดปริมาณการผลิตขยะมูลฝอย (Reduce) เช่น ผู้ผลิตทำสินค้าที่มีบรรจุภัณฑ์ชนิดเติม การทำบรรจุภัณฑ์ให้มีขนาดพอดีกับปริมาณสินค้า และใช้วัสดุทำบรรจุภัณฑ์แบบย่อยสลายได้โดยง่าย

1.2) การลดปริมาณขยะโดยการใช้ซ้ำ (Reuse) การใช้วัสดุสิ่งของต่าง ๆ ให้คุ้มค่าที่สุด ได้แก่ การนำบรรจุภัณฑ์มาใช้ซ้ำ เช่น การนำกล่อง ถังมาใช้ประโยชน์ซ้ำ การใช้กระดาษทั้ง 2 หน้า

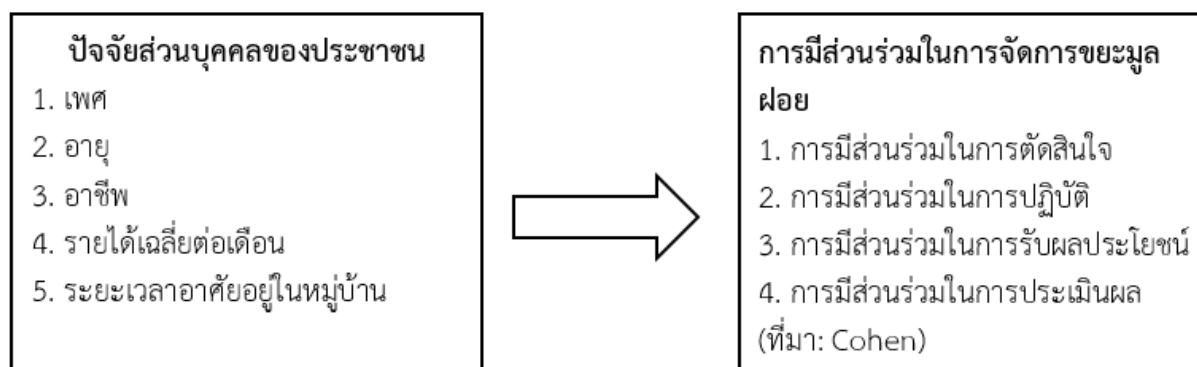
1.3) การลดปริมาณขยะโดยการรีไซเคิล (Recycle) โดยการนำวัสดุที่ยังสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ นำมาแปรรูปใช้ใหม่

2) การคัดแยกขยะมูลฝอย โดยการแยกประเภทของขยะมูลฝอยตั้งแต่ในส่วนของผู้ที่ทิ้งขยะและทิ้งในภาชนะรองรับขยะแบบแยกประเภท

3) การเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย โดยให้หน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดเตรียมภาชนะรองรับขยะแบบแยกประเภทให้เพียงพอและครอบคลุมทั่วพื้นที่รับผิดชอบ และรถสำหรับเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชากรที่อาศัยในหมู่บ้านจัดสรรแห่งหนึ่ง จังหวัดปทุมธานี ประชากรที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านจัดสรรแห่งหนึ่ง จังหวัดปทุมธานี จำนวน ทั้งหมด 279 หลังคาเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 1,116 คน (อ้างอิงจากนิติบุคคลหมู่บ้าน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2564)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือประชากรที่อาศัยในหมู่บ้านจัดสรรแห่งหนึ่ง จังหวัดปทุมธานี ณ เดือนธันวาคม 2564 จำนวน 300 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยด้วยการใช้สูตรของ Yamane (1973) โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นที่ 95% ซึ่งแทนค่าตามสูตรได้ดังนี้ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2549)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่สร้างขึ้นจากการรวบรวมแนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ลักษณะคำถามเป็นแบบให้เลือกตอบ และส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมการจัดการขยะมูลฝอย แสดงระดับการมีส่วนร่วมมี 5 ระดับ เกณฑ์การให้คะแนนตามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยความเชื่อมั่น (Reliability) ตามเกณฑ์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) และแบบสอบถาม การวิจัยทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.96

ผู้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย โดยนำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน พิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence : IOC) ได้ดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือเป็นรายข้อ ระหว่าง .80-1.00 และนำแบบสอบถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .80

ไปทดลองใช้ (Try out) กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 30 คน หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชนการจัดการขยะมูลฝอย เท่ากับ .83

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 300 คน โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ผ่านทาง Google Forms เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล เนื่องจากทางหมู่บ้านมีไลน์กลุ่มของหมู่บ้านและเป็นช่วงเกิดโรคระบาดโควิด - 19 จึงเลือกช่องทางการเก็บแบบสอบถามแบบออนไลน์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ และค่าร้อยละ
2. การทดสอบสมมติฐาน วิเคราะห์ด้วย Independent t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA: F-test) เมื่อพบความแตกต่างจะทำการทดสอบรายคู่โดยวิธี Least-Significant Different (LSD)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สถานภาพบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 55.3 มีอายุอยู่ระหว่าง อายุ 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 62.7 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 54.0 ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว/อาชีพอิสระ คิดเป็นร้อยละ 40.3 มีรายได้ต่อเดือน 30,001-50,001 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 46.3 มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ 6 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 46.0
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของหมู่บ้านจัดสรร จังหวัดปทุมธานี ดังตารางที่ 1
3. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของหมู่บ้านจัดสรร จังหวัดปทุมธานี จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และ ระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ ดังตาราง 2-7

ตารางที่ 1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของหมู่บ้านจัดสรรแห่งหนึ่ง จังหวัดปทุมธานี เป็นรายด้าน โดยภาพรวม

การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย โดยภาพรวม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.65	.92	มาก
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	3.65	1.01	มาก
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.50	.85	มาก
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.56	1.09	มาก
โดยรวม	3.59	.92	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนหมู่บ้านจัดสรร จังหวัดปทุมธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของหมู่บ้านจัดสรร
แห่งหนึ่ง จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามเพศเป็นรายด้าน

การมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอย	เพศ	ค่าเฉลี่ย	SD.	t	Sig.
1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ชาย	3.79	.96	.941	.333
	หญิง	3.54	.97		
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	ชาย	3.77	.99	.087	.768
	หญิง	3.56	.97		
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	ชาย	3.45	.66	.002	.963
	หญิง	3.55	.60		
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	ชาย	3.66	.95	.000	.998
	หญิง	3.50	.95		

หมายเหตุ : *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอย ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของหมู่บ้านจัดสรร
แห่งหนึ่ง จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามอายุเป็นรายด้าน

การมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอย	อายุ	ค่าเฉลี่ย	SD.	F	Sig.
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	21 - 30 ปี	4.14	.99	8.101	.000**
	31 - 40 ปี	3.64	.74		
	41 - 50 ปี	3.74	.63		
	51 ปีขึ้นไป	4.23	.95		
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	21 - 30 ปี	4.05	.84	6.569	.000**
	31 - 40 ปี	3.63	.31		
	41 - 50 ปี	3.59	.18		
	51 ปีขึ้นไป	3.55	.82		

การมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอย	อายุ	ค่าเฉลี่ย	SD.	F	Sig.
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	21 - 30 ปี	3.52	.01	4.728	.003**
	31 - 40 ปี	3.60	.19		
	41 - 50 ปี	4.42	.21		
	51 ปีขึ้นไป	3.60	.44		
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	21 - 30 ปี	3.51	.85	2.231	.085
	31 - 40 ปี	3.53	.28		
	41 - 50 ปี	3.39	.22		
	51 ปีขึ้นไป	3.50	.35		

จากตารางที่ 3 ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอย ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของหมู่บ้านจัดสรรแห่งหนึ่ง จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามระดับการศึกษาเป็นรายด้าน

การมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอย	ระดับการศึกษา	ค่าเฉลี่ย	SD.	F	Sig.
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ต่ำกว่าปริญญาตรี	3.54	.12	2.956	.033
	ปริญญาตรี	4.21	.03		
	สูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป	3.95	.77		
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	ต่ำกว่าปริญญาตรี	4.34	.16	2.803	.040
	ปริญญาตรี	3.96	.06		
	สูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป	3.80	.06		
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	ต่ำกว่าปริญญาตรี	4.38	.21	.8925	.000*
	ปริญญาตรี	3.53	.09		
	สูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป	4.15	.25		
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	ต่ำกว่าปริญญาตรี	3.82	.24	.171	.916
	ปริญญาตรี	4.01	.13		
	สูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป	3.96	.98		

หมายเหตุ : *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอย ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของหมู่บ้านจัดสรรแห่งหนึ่ง จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามอาชีพเป็นรายด้าน

การมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอย	อาชีพ	ค่าเฉลี่ย	SD.	F	Sig.
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	3.68	.99	2.956	.033
	พนักงานบริษัท	4.41	.21		
	ธุรกิจส่วนตัว/อาชีพอิสระ	3.61	.04		
	แม่บ้าน	3.87	.62		
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	3.72	.22	2.803	.040
	พนักงานบริษัท	4.39	.22		
	ธุรกิจส่วนตัว/อาชีพอิสระ	3.52	.89		
	แม่บ้าน	3.53	.76		
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	3.76	.21	8.925	.000*
	พนักงานบริษัท	4.45	.33		
	ธุรกิจส่วนตัว/อาชีพอิสระ	3.54	.08		
	แม่บ้าน	3.69	.54		
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	4.04	.18	.171	.916
	พนักงานบริษัท	3.53	.19		
	ธุรกิจส่วนตัว/อาชีพอิสระ	3.94	.04		
	แม่บ้าน	3.61	.35		

หมายเหตุ : *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 5 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอย ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของหมู่บ้านจัดสรร
แห่งหนึ่ง จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเป็นรายด้าน

การมีส่วนร่วมต่อการจัดการ ขยะมูลฝอย	รายได้ต่อเดือน	ค่าเฉลี่ย	SD.	F	Sig.
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ต่ำกว่า 15,000 บาท	3.76	.99	2.994	.052
	15,001-30,000บาท	3.36	.92		
	30,000-50,001บาท	3.67	.96		
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	ต่ำกว่า 15,000 บาท	3.75	.95	2.035	.132
	15,001-30,000บาท	3.41	1.02		
	30,000-50,001บาท	3.66	.99		
3. การมีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์	ต่ำกว่า 15,000 บาท	3.47	.53	9.963	.000*
	15,001-30,000บาท	3.85	.83		
	30,000-50,001บาท	3.42	.57		
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	ต่ำกว่า 15,000 บาท	3.61	.96	.496	.610
	15,001-30,000บาท	3.64	1.07		
	15,001-30,000บาท	3.50	.91		

หมายเหตุ : *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 6 พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอย
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ 0.05 และการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 7 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของหมู่บ้านจัดสรร
แห่งหนึ่ง จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่เป็นรายด้าน

การมีส่วนร่วมต่อการจัดการ ขยะมูลฝอย	ระยะเวลาอาศัยอยู่ ในพื้นที่	ค่าเฉลี่ย	SD.	F	Sig.
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	น้อยกว่า 1 ปี	3.52	.66	2.726	.044
	1 – 2 ปี	3.55	.62		
	3 – 5 ปี	3.61	.61		
	6 ปีขึ้นไป	3.79	.68		
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	น้อยกว่า 1 ปี	3.88	.99	2.202	.088
	1 – 2 ปี	3.58	.55		
	3 – 5 ปี	3.78	.09		

การมีส่วนร่วมต่อการจัดการ ขยะมูลฝอย	ระยะเวลาอาศัยอยู่ ในพื้นที่	ค่าเฉลี่ย	SD.	F	Sig.
	6 ปีขึ้นไป	3.63	.13		
3. การมีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์	น้อยกว่า 1 ปี	3.69	.09	.463	.708
	1 – 2 ปี	3.73	.75		
	3 – 5 ปี	3.85	.93		
	6 ปีขึ้นไป	3.59	.08		
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	น้อยกว่า 1 ปี	3.52	.49	1.450	.228
	1 – 2 ปี	3.61	.01		
	3 – 5 ปี	3.59	.05		
	6 ปีขึ้นไป	3.65	.06		

หมายเหตุ : *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 7 พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอย ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. ประชาชนในหมู่บ้านจัดสรรแห่งหนึ่ง จังหวัดปทุมธานี การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของหมู่บ้านจัดสรร จังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของปภาวรินทร์ นาจำปา (2557) เรื่องระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอกลองใหญ่ จังหวัดตราด ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีประเด็นที่น่าสนใจอภิปราย ดังนี้

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จากผลการวิจัยโดยมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับข้อกำหนดในการจัดการขยะมูลฝอยร่วมกับผู้บริหารจัดการของหมู่บ้านหรือนิติบุคคล มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เนื่องจากต้องการให้ประชาชนได้ประโยชน์สูงสุด สอดคล้องกับปภาวรินทร์ นาจำปา (2557) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย ของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอกลองใหญ่ จังหวัดตราด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอกลองใหญ่ จังหวัดตราด และเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชน ต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอกลองใหญ่ จังหวัดตราด ผลการศึกษาพบว่า ในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก

ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ จากผลการวิจัย มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการประชุมเรื่อง ขยะมูลฝอยกับผู้บริหารจัดการของหมู่บ้านหรือนิติบุคคลมากระตือรือร้นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เนื่องมาจากต้องการให้ประชาชนทำตามแนวทางที่ตกลงกันเพื่อความเป็นระเบียบของหมู่บ้านสอดคล้องกับ พระสุชาติ สุชาติ ชื่นสุข และ วันพิชิต ศรีสุข (2563) ผลวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของชุมชน ในด้านการวางแผนและการปฏิบัติ

ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จากผลการวิจัย การมีส่วนร่วมในมีส่วนร่วมในการไม่ส่งกลิ่นเหม็นในหมู่บ้านเช่นการนำสิ่ง ที่ส่งกลิ่นเหม็นต้องมีการปิดปากถุงขยะให้มิดชิดเพื่อไม่ส่งกลิ่นรบกวน ในหมู่บ้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากการที่ประชาชนเห็นความสำคัญของมลภาวะของส่วนร่วมสอดคล้อง กับ ปภาวรินทร์ นาจำปา (2557) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย ของเทศบาล ตำบลคลองใหญ่ อำเภอกลองใหญ่ จังหวัดตราด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการ จัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอกลองใหญ่ จังหวัดตราด และเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วน ร่วมของประชาชน ต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอกลองใหญ่ จังหวัดตราด ผลการศึกษาพบว่า ในด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จากผลการวิจัย มีส่วนร่วมในการแจ้งให้ผู้บริหารจัดการของหมู่บ้าน หรือนิติบุคคล เมื่อพบว่าผู้อาศัยในหมู่บ้านไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดของหมู่บ้าน เช่น ภาชนะไม่มีฝาปิดที่มิดชิด มี ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากการที่ประชาชนในหมู่บ้านเกรงว่าถ้าภาชนะรองรับไม่เพียงพอ อาจส่งผลให้เกิดเป็นแหล่งแพร่เชื้อโรคได้ สอดคล้องกับเขวลิต อยู่เกิด, วิจิตรา ศรีสอน และศิริโรจน์ ภาคสุวรรณ (2564) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแบบยั่งยืน: กรณีศึกษารูปแบบการจัดการขยะชุมชน ตลาดสดแอปป์แลนด์ใหม่ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการติดตามและ ประเมินผลอยู่ในระดับมาก

2. ประชาชนที่มีเพศ ต่างกัน การมีส่วนร่วมการจัดการขยะมูลฝอย ในภาพรวม และทุกด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากการมีส่วนร่วมการจัดการขยะมูลฝอยได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วม ในการปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล เป็นปัจจัยที่สำคัญใน การบริหารจัดการของประชาชนในหมู่บ้านจัดสรรแห่งหนึ่ง จังหวัดปทุมธานี เพื่อให้ประโยชน์อย่างสูงสุด ดังนั้น ประชาชนในหมู่บ้าน ที่มี เพศอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ต่างกัน จึงมีการมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลไม่แตกต่างกันเป็นไปในทางเดียวกับการวิจัยของ วิษุทธิ์ ธนสิทธิสวัสดิ์ และพินิจ ดวงจินดา (2558) ผลการวิจัยพบว่า เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนจำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพ รายได้ต่อเดือน สถานภาพในที่อยู่อาศัย ระยะเวลาที่อยู่ อาศัย และแหล่งข่าวสาร พบว่า รายได้ สถานภาพในที่อยู่อาศัย ระยะเวลาที่อยู่อาศัย และแหล่งข่าวสาร มีผลต่อ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลควนขนุน อำเภอกวนขนุน จังหวัด พัทลุง สำหรับเพศ อายุ สถานภาพการสมรส การประกอบอาชีพ และรายได้ต่อเดือน ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลควนขนุน อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง และสอดคล้อง กับ ปภาวรินทร์ นาจำปา (2557) ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอย

ของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่มี อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาอาศัยอยู่ในตำบลต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล ตำบลคลองใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการจัดกิจกรรม การกำหนดนโยบาย หรือ แลกเปลี่ยน ความรู้ และความสามารถในการกำจัด ขยะมูลฝอยของหมู่บ้านเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในอนาคตที่ดีขึ้น
2. การบริหารจัดการที่ดีสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกาทิ้งขยะของผู้ที่อยู่อาศัยทำให้เกิดภาวะเปียบ ของหมู่บ้านเพื่อให้เกิดความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการบริหารจัดการ
3. ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อสามารถทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นได้ลึกซึ้งและตรงประเด็นในปัญหาต่าง ๆ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการจัดการขยะภายในหมู่บ้านต่อไปในอนาคต
4. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการในการกำจัดขยะมูลฝอยในหมู่บ้านอื่นหรือองค์กรอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมมลพิษ. (2563). รายงานประจำปี 2563. ค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2564, จาก <https://www.pcd.go.th/publication/12076/>
- เขาวลิต อยู่เกิด วิจิตรา ศรีสอน และศิโรตม์ ภาคสุวรรณ. (2564). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแบบ ยั่งยืน: กรณีศึกษารูปแบบการจัดการขยะชุมชนตลาดสดแอปปีแลนด์ใหม่ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร. วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 4(2), 713-726.
- ปภาวรินทร์ นาจำปา. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย ของเทศบาล ตำบลคลอง ใหญ่ อำเภอกลองใหญ่ จังหวัดตราด (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธานินทร์ ศิลป์ จารุ. (2549). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. พิมพ์ครั้งที่. กรุงเทพฯ: วีพริ้นท์.
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. (2547). การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิค และกรณีตัวอย่าง. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สิริลักษณ์การพิมพ์.
- พระสุชาติสุชาติ ชื่นสุข และวันพิชิต ศรีสุข. (2563). การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของชุมชน บ้านบาโหย ตำบลบาโหย อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา. การประชุมวิชาการระดับชาติ วิทยาลัยนครราชสีมา ครั้งที่ 7 วันที่ 23 พฤษภาคม 2563. หน้า 405-413.
- วิษุต ธนสิทธิสวัสดิ์ และพินิจ ดวงจินดา. (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ มูลฝอยของเทศบาล ตำบลควนขนุน อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง (วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต).มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สำนักข่าว กรมประชาสัมพันธ์. (2563). จังหวัดปทุมธานี ประชุมเชิงปฏิบัติการการจัดการขยะที่ต้นทางโดย ประชาชนมุ่งสู่จังหวัดปลอดขยะ (Zero Waste Province). ค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2564, จาก <https://thainews.prd.go.th/th/news/detail/TCATG200212164153708>

- สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ. (2550). รายงานการสำรวจข้อมูลด้านการเก็บและกำจัด ขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูลของเทศบาล. กรุงเทพฯ: กองมาตรฐานคุณภาพและสิ่งแวดล้อม สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ.
- สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดปทุมธานี. (2563). การประชุมเชิงปฏิบัติการการจัดการขยะที่ต้นทางโดย ประชาชนมุ่งสู่จังหวัดปลอดขยะ (Zero Waste Province). ค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2564, จาก <https://www.facebook.com/media/set/?set=a.650972665665974&type=3>
- สวัสดี โนนสูง. (2553). *ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- อรรถัย กักพล. (2558). *คู่มือ การมีส่วนร่วมของประชาชนสำหรับนักบริหารท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- Cohen, J. M., & Uphoff, N. (1980). Participation's Place in Rural Development: Seeking Clarity Through Specificity. *World Developments*, 8(3), 213-235.

